

TIL ROM: Analysene er så presise og klare at Dag Øivind Østerengs bok er et must også for dem som ikke vil følge ham på veien fra Misjonssambandet til Rom.

«Du skal følge meg»

BOK

Anmeldt

Dag Øivind Østereng

Fra Luther til Peter
- en pilegrims bekjennelser

Efrem forlag 2017

288 sider

En forsommerdag i fjor så jeg Dag Øivind Østerengs samtale med Ole Torp på NRK2. Intervjuet tok utgangspunkt i at Østereng ville si opp sin stilling som prest på grunn av Kirkemøtets vedtak om å åpne for vigsel av likekjønnede par.

Jeg tenkte for meg selv at dette var det beste offentlige forsvaret jeg hadde sett for kirkens tradisjonelle syn på ekteskapet, og for hvor viktig dette spørsmålet er i kirkelig sammenheng. Østereng klarte å kombinere teologisk klar-syn med medmenneskelig varme. Men så tok samtalen en uventet vending. Intervjuet falt på et tidspunkt hvor Østereng hadde bestemt seg for sitt neste skritt, men så langt var det stort sett bare familien som visste om det: Han hadde bestemt seg for å bli katolikk. Han, som hadde vokst opp i Misjonssambandet, som skulle bli bibellærer som sin morfar. Han som i stedet ble prest, og som hadde blitt så dypt og oppriktig glad i Den norske kirke. Nå var det slutt. Han snakket om at Norge er preget av en «nyhedensk kultur» og at «denne kirken er ikke den kirken jeg hører til i som kristen». Det er ganske sterke ord.

KLARE ANALYSER

Denne uken kommer Østerengs egen fortelling i form av boken «Fra Luther til Peter - en pilegrims bekjennelser». Og det har vært en helt usedvanlig interessant opplevelse å følge Østereng på hans trosvandring fra barndommen og frem til han i dag står frem som overbevist katolikk. Interessant fordi Østereng analyserer så klart. Gang etter gang. Og fordi han ikke bare en, men to ganger har valgt å bryte med det kjente og trygge for å følge sin overbevisning. Boken er innholdsrik, flere ganger er nerven i fortellingen sterk. Østereng skriver og forklarer godt, og gjør dermed boken tilgjengelig for flere

enn de spesielt interesserte.

Det var nok ikke mange som hadde ventet at han, av alle, skulle havne der han har havnet. Aller minst ham selv, som i sin tid ytret seg sterkt kritisk mot både økumenikk og katolisisme. Som 19-åring var han hjemme hos bestefaren, Øivind Andersen. Han var en av 1900-tallets aller mest avholdte bibellærere i Misjonssambandet. Dag Øivind spurte morfaren om han hadde et råd på livsveien. Etter en lang tenkepause svarte Andersen: «Du skal følge meg.» Alvorlige ord. Og han fulgte opp med å sitere apostelen Paulus' formaning til Timoteus: «Gi akt på deg selv og på læren. Fortsett med det! For gjør du det, skal du frelse både deg selv og dem som hører deg.» Ingen av de to tilstedeværende hadde nok sett for seg at veien etter hvert skulle gå til Rom.

KIRKESYN

I første omgang gikk veien til Menighetsfakultetet. Studiene der kunne komme til nytte i en tjeneste som lignet bestefarens. Samtidig var Østereng og konen aktive i Misjonssambandets toneangivende byforsamling Misjonssalen i Oslo. Gjennom studiene ble han mer og mer i tvil om hvorvidt Ludvig Hopes og Misjonssambandets kirkesyn overhodet kunne kalles luthersk. Og han ble overbevist om at tanken om fri nattverd manglet teologisk forankring. Mange hadde nok slått seg til ro i spenningen mellom eget primærstandpunkt og miljøets praksis. For Østereng ble det nødvendig å ta konsekvensen av sitt syn og bli med i Uranienborg menighet i Den norske kirke. Dette var det første markante bruddet, eller som han selv sier det: den første av to eksoduser. Denne delen av Østerengs reise er ikke minst aktuell i forbindelse med NLMs råds møte som finner sted denne uken.

APOSTOLISK TILSYN

Et av bokens mest innholdsmettede kapitler er det hvor Østereng oppsummerer et foredrag han holdt på NLMs høyborg Fjellhaug i 2007. Jeg skulle gjerne ha vært der i salen og lyttet. Det må

ha vært en tankevekkende opplevelse. På punkt etter punkt går han rett inn i standpunkter som har vært sentrale for den lutherske lavkirkeligheten og utfordrer deres holdbarhet. Det må ha vært en spesiell opplevelse å sitte i salen og høre nettopp Østereng si det han sa der. «Vår kirke er i krise.

Noen vil kanskje si at dette utelukkende er en teologisk krise, mens andre av oss ser at denne teologiske krisen langt på vei har kommet dit den er i dag på grunn av en ordningsmessig krise», sa han. I dette lille avsnittet ligger mye av Østerengs vandring. Han ser de kirkelige ordningene som en gudgitt in-

stitusjon til bevaring av den sanne kristendommen. Derfor er det viktig med prester, derfor er det viktig med biskoper, derfor er det viktig med apostolisk suksesjon. Derfor var det nødvendig for Østereng å trekke slutningen av sine egne premisser: «Jeg mener at vi som sitter her, vi er selv en del av vår tids kirkelige krise.» Og han fortsetter nå, ti år senere: «Jeg har ikke tall på hvor mange ganger jeg har hørt folk si: «Hos oss har vi så god prest.» Sant å si finnes det mye godfolk i presteskaper i Den norske kirke. Det er ikke saken. Slik jeg ser det, er et slikt utsagn nok en form for kirkelig strutsetenkning.» Kirkens fellesskap, mener Østereng, er ikke basert på gode prester, men på «et fungerende apostolisk tilsyn».

CARISSIMI

Etter hvert ble det stadig vanskeligere for Østereng å fungere som prest. Han var glad i jobben sin, og snakker særlig varmt om de årene han tjenestegjorde i Ulvik i Hardanger. Men etter hvert kom han til å engasjere seg mer på systemnivå, og det skulle bli en langvarig og krevende kamp. Betegnende nok ble «Carissimi» navnet på sammenslutningen han frontet. Betegnende fordi navnet, som betyr «mine elskede», forteller om at dette ikke var en aktivistgruppe som ville fremprovosere konflikt, men en gruppe som med utgangspunkt i kirkens sanne enhet ønsket å finne en vei for å bli værende i Den norske kirke og samtidig ta vare på sin integritet. Prestenett-

HYRDE: Fra en side kan man spørre om ikke Dag Øivind Østereng (bildet) svikter prestekallet når han går ut av Den norske kirke. Hva skal de gjøre, de som blir igjen? Selv ser han det nærmest motsatt, at det er nettopp som prest han bryter opp og viser vei til andre beitemarker, skriver Tarjei Gilje.

Foto: Tore Hjalmar Sævik

verket Carissimi kjempet for alternativt tilsyn, men måtte gi opp.

Jeg klarer ikke å se annet enn at Bispemøtet i Den norske kirke bør angre på at de ikke viste Ca-

rissimi større imøtekommenhet. Her møtte de dypt engasjerte prester som slett ikke ønsket å lage bråk, som slett ikke ønsket å bidra til personstrid eller som slengte

om seg med karakteristikk av meningsmotstanderne. Med utgangspunkt i at det fortsatt finnes mange i kirken som ønsker å opprettholde kirkens tradisjonelle

samlivsetikk og som mener dette er et viktig spørsmål, skal det godt gjøres å finne en mer konstruktiv og imøtekommende motpart enn det Carissimi var. I det som for

begge parter må ha vært en vanskelig situasjon, fremstår kirkens ledelse mindre løsningsorientert og mer opptatt av å beskytte det etablerte hegemoniet.

TEOLOGISK ANALYSE

Fra hver sin side av det protestantiske landskapet har de siste årene tidligere Livets Ord-pastor Ulf Ekman og Dag Øivind Østereng overrasket mange ved å vende seg til Den romersk-katolske kirke. For begge deler var konversjonen resultat av en prosess over lengre tid. Men der Ekman i stor grad opptrer som karismatiker også på veien til katolisismen, ved å snakke om Åndens umiddelbare ledelse i ulike situasjoner, går Østereng grundigere inn i selve teologien og forklarer hvorfor han mener å ha funnet en større kristen fylde i Den katolske kirkes tro. Dermed er de siste kapitlene i denne boken nyttige også for dem på protestantisk side som ønsker å forholde seg saklig til katolsk tro og lære fremfor å ta til takke med fordommer og misforståelser. De fleste av bokens lesere vil antakelig ikke kunne følge Østereng i alle hans vurderinger, men det er uansett interessant å høre hvordan han resonnerer. Nettopp fordi han så bevisst ser sitt nåværende ståsted i relasjon til sin egen historie.

DELK

En av de mest interessante linjene i fortellingen berører Østereng i liten grad. Det kan være forståelig nok, for den går over i det private. Han forteller at konen hans ikke hadde det samme behovet som ham til å bryte opp fra Misjonssalen. Og da han mange år senere bestemte seg for å forlate Den norske kirke, hadde familien helst sett for eksempel frikirkesamfunnet DELK som et foretrukket alternativ. Når er det rett å følge sin egen overbevisning, og når er det rett å ta hensyn til dem en har rundt seg? Denne problemstillingen er brennende aktuell for mange som har meldt overgang til Den ortodokse kirke eller til Den katolske kirke. For utenforstående høres det kanskje ikke så dramatisk ut. Men for dem det gjelder, kan problemstillingen være helt eksistensiell.

UROLIGE I LANG TID

Fra en side kan man spørre om ikke Østereng svikter prestekallet når han går ut av Den norske kirke. Hva skal de gjøre, de som blir igjen? Selv ser han det nærmest motsatt, at det er nettopp som prest han bryter opp og viser vei til andre beitemarker.

Det finnes mange som er urolige for situasjonen i Den norske kirke. Den norske lavkirkeligheten har vært urolig for folkekirken i mangfoldige år. Men svært få har vært villige til å ta så radikale valg som Østereng har gjort. Mest sannsynlig vil det forbli slik i overskuelig fremtid.

Jeg håper likevel at Østerengs bok får mange lesere, også lutherske lesere som er villige til å reflektere kritisk over sin egen historie. I en tid hvor endringer skjer fortere enn noen gang, tror jeg viljen og evnen til kritisk selvrefleksjon kan være noe av det som står mellom det etablerte - og langt på vei forvitrende - lutherske, og enten sekularisering eller overgang til de tradisjonelle kirkene.

Tarjei Gilje